

Za ohranitev naše istovetnosti

Z italijansko-jugoslovanskim sporazumom o bivši coni B je bilo urejeno vprašanje dokončne meje med obema državama, s čimer je odpadel problem, ki sicer ni bil velik — v primerjavi z drugimi današnjimi mednarodnimi problemi — vendar pa je bil siten, včasih boleč in take narave, da nihče ni mogel reči, ali bo počasi sam po sebi splahnel kot neprijeten mozolj, ali pa se bo razvil v rakasto tvorbo. Zato je dobro, da je bil odstranjen z diplomatsko operacijo. Toda za nas je nastal drug problem, o katerem se sicer še ne razpravlja v javnosti, a ki se ga vendar vsakdo izmed nas zaveda: kakšna bo usoda slovenskega narodnostnega ozemlja, ki je ostalo tostran dokončne meje?

Upravičeno lahko sklepamo, da novi sporazum med Italijo in Jugoslavijo ni bil zamišljen in sklenjen v takem smislu, da naj se istoveti ozemlje, na katerem bivata slovenska manjšina v Italiji in italijanska manjšina v Jugoslaviji z ozemljem državnih narodov obeh držav, ampak da je zapopadena v sporazumu misel da dokončna državna meja ne pomeni oziroma ne bi pomenila hkrati tudi narodnostne oziroma etnične meje, ampak da je narodnostno ozemlje nekaj drugega kot državno ozemlje. O tem pravzaprav niti ne bi smeli dvomiti, toda izkušnje dolge dobe so nas naučile, da je treba to razlikovanje vedno spet paudarjati, drugače tako razlikovanje rado zbledi in se izgubi.

Morda se je kak Slovenec na tej strani kot tudi kak Italijan na oni strani v prvem hipu vprašal, ali ima poslej še pomen, vztrajati pri obrambi lastnega etničnega ozemlja manjšine in manjšinskih pravic sploh, ko pa sta njuni ozemlji dokončno priznani za »italijansko« in »jugoslovansko«. Seveda so se pojavili taki dvomi le mimobežno, vendar so bili izraz določenega neugodja in zaskrbljenosti. Jasno pa je, da tak sporazum med državami nima in tudi ne sme imeti namena spreminjati etnične meje, saj smo v Evropi še daleč od tega, da bi se državne meje krile z narodnimi in da bi pomenila narod in država eno in isto. Kljub novemu italijansko-jugoslovanskemu sporazumu o coni B ostanejo torej narodnostna ozemlja poseben pojem poleg pojma državnega ozemlja in ne sme prenehati skrb manjšine in matičnega naroda, da se narodnostno ozemlje ohrani in čim bolj zaščiti. Če se torej državno ozemlje Jugoslavije in SR Slovenije končuje na novi

(dalje na 2. strani)

Slovenski narod in Koroška

Koroški »Naš tednik« je objavil v eni svojih zadnjih številkk uvodnik z naslovom »Avstrija hoče s štetjem asimilacijo legalizirati« (Nerešeni člen 7 ponovno pred komisijo Združenih narodov), v katerem piše med drugim:

»Avstrijska vlada hoče s preštevanjem pripadnikov manjšin ugotoviti, koliko uspešna je bila v minulih letih asimilacija. Germanizacija bi bila na ta način legalizirana. Ta vtis so napravila na člane »podkomisije Organizacije združenih narodov za preprečevanje diskriminacije in varstvo manjšin« izvajanja veleposlanika dr. Ericha Nettla, avstrijskega zastopnika v tej komisiji.

Dr. Erich Nettl je namreč moral v tej komisiji zagovarjati manjšinsko politiko svoje vlade, katero so drugi člani podkomisije OZN hudo kritizirali. Pod pritiskom argumentov raznih strokovnjakov, med njimi še posebej italijanskega profesorja Francesca Capotortija ter jugoslovanskega zastopnika dr. Branimirja Jankoviča, je dr. Nettl potrdil stališče prof. Jankoviča, da je ozemlje, kjer živita slovenska in hrvaška manjšina, zgodovinsko znano. Dodal pa je, da se je medtem stanje tako spremenilo, da ga mora avstrijska vlada ugotoviti.

Ostali strokovnjaki so znali Nettlova izvajanja tolmačiti: skoraj vsi so zadobili vtis, da hoče Avstrija s preštevanjem dobiti eksaktne podlage o uspešnosti germa-

nizacijske politike v minulih letih. Na ta način pa bi v prihodnjih zakonih za »zaščito manjšine« omejili veljavnost zakonov samo na tisto področje, ki bi po preštevanju še ostalo, se pravi, germanizacija bi bila uzakonjena. Nettl pa je šel še dalje: dejal je, da je sicer že res, da se slovenska in hrvaška manjšina upirata štetju, ker se bojita, da bi štetje utegnulo povzročiti omejitve njunih pravic. Kako Avstrija gleda na manjšine, pa je prikazal Nettl, ko je menil, da mora sleherna vlada biti nujno nasprotna manjšini.

K temu naj dodamo samo to: vsak narod in tako tudi slovenski ni le vsota posameznikov, ampak velika družina in organska skupnost, ki je čisto prvinska, čeprav tudi izredno racionalna in smiselna kakor vsak živ organizem. Tega ne spreminjajo in ne morejo spremeniti niti državne meje. Koroški Slovenci, enako kot Primorski Slovenci, zato niso samo posamezniki in avstrijski državljani, ampak so tudi bistven del slovenskega naroda, slovenskega narodnega organizma. Državna meja in državljanstvo na tem nič ne spremenita. Zato so isti avstrijski oblastniki, ki se trdovratno upirajo dati tej manjšini pravice, ki ji grede tako po človeškem pravu in po slovesno sprejetih mednarodnih »listinah« kot tudi po avstrijski državni pogodbi, hudo motijo, če mislijo, da bo zadeva opravljena, če se jim posreči priditi

(dalje na 3. strani)

Napetost v Sahari

Arabske države postajajo vse bolj nevarne za okoliški svet, ne toliko s svojo vojaško močjo kot pa s svojo predrznostjo in z zanašanjem na moč petroleja in denarnega ter političnega pritiska. V tem ni hotel izostati niti Maroko. Tamkajšnji kralj Hasan, znan po svoji absolutistični srednjeveški vladavini in tiraniji, zlasti pa po okrutnih sankcijah med tistimi častniki, ki so ga že nekajkrat skušali vreči, a jih je dal potem množično pobiti, je organiziral zdaj »zeleni« pohod neoboroženih maroških množic v špansko Saharo, da bi jo tako na »miren« način zavzel. Po določilu Združenih narodov pa naj bi Španija upravljala to svojo kolonijo do ljudskega referenduma, s katerim naj se prebivalci odločijo, ali hočejo neodvisnost ali ne. Hasan bi rad preprečil referendum in se prej polastil te dežele.

Menil je, da mu bo šlo to gladko od rok, ker si je izbral trenutek, ko je ostala

Španija zaradi Francove bolezni brez vodstva in je bila vlada, navajena poslušati samo avtoritarne ukaze diktatorja, zmedena. Tako je že obljubila svojo Saharo vladarju Maroka, da bi se izognila spopadu. Toda Francov naslednik, še mladi Juan Carlos, je vzel takoj po prevzemu oblasti zadevo v svoje roke. Odletel je z letalom v kolonijo in zaukazal odločen odpor. S tem se je znašel Hasan v škripcih. Če bo vseeno izvedel »invazijo« z baje 350.000 neoboroženimi »prostovoljci«, bodo naleteli ti na španska minska polja in brzostrelke. Če pa se umakne, se bo osramotil in baje bi bil v nevarnosti celo njegov prestol. Sicer pa se bo pokazalo v najkrajšem času, kako se bo zadeva iztekla.

Če bi Hasan s svojo invazijo uspel, bi lahko postalo to precedens za mnoge nadaljnje take poskuse. Tako bi npr. Kitajci lahko »vrgli« milijone svojih ljudi v Sibirijo. Prej ali slej bi to sprožilo veliko vojno

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 9. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Liszt: Sonata v h molu za klavir. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Skrivnost potopljenega zvonika«. Napisal John Pudney, dramaturgiral Desa Kraševc. Prvi del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00, Kdo kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Izbor iz operete »Dežela smehljaja«. 16.00 Šport in glasba. 17.00 »Gizdavki ali Smešni preciozi«. Komedia, napisal J.-B. Molière, prevedel Jože Javoršek. SSG v Trstu. Režija: Adrijan Rustja. 17.50 Nedeljski koncert. 18.45 Folk iz vseh dežel. 19.15 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba.

: : PONEDELJEK, 10. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Stara gora med legendo in zgodovino«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Scenska in baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Slovenski trio: pianist Aci Bertonec, violinist Dejan Bravničar, violončelist Ciril Škerjanec. L. van Beethoven: Trio v b duru, op. 11 - Odmev verskih resnic in kontroverz v slovenski cerkveni pesmi - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 11. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Revija glasbil. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Quintetto Chigiano. 19.00 Deset minut z Johnyjem Saxom. 19.10 Drevo ob Soči - srečanje z goriško pesnico Ljubko Sorli: (3. oddaja). 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Kurt Weill: Beraška opera. Orkester Radia »Svobodni Berlin«. 21.45 Sanjajte z nami.

: : SREDA, 12. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Zdaj pa zapojmo!« 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Ansambel »Slavko Osterc«, vodi Ivo Petrič. Pavle Merku: Vojskin čas za alt, violino, violončelo, mali klarinet, fagot in boben (solistka Sabira Hajdarović). 19.10 Družinski vestnik. 19.30 Western-pop-folk. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Orskar Kjuder. Soldelujeta oboistka Fiammetta Zuliani ter violinist Zarko Hrvatič. Orkester Glasbene matice v Trstu. 21.30 Films musicale.

: : CETRTEK, 13. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Skladatelj Piero Pezzè. 19.10 Dopisovanje Francesco Leopoldo Savio - Matija Čop (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: »Pisani balonci«. (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35. 20.35 »Fontamara«. Napisal Ignazio Silone, prevedel Božo Vodušek, dramaturgiral in režiral Majda Skrbinšek. SG v Trstu. 22.30 Glasba v razvedrilo.

: : PETEK, 14. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Korak za korakom«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 19.10 Slovenska povojna lirika »Samorastniški pesniški svet Stanka Maicna« (Lev Detela). 19.20 Jazz proti jazzu. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.20. Nocoj plešimo.

: : SOBOTA, 15. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 J. Sibelius: Simfonija št. 7 v c duru. 18.55 Glasbena zlepljenka. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Josip Pagliaruzzi-Krilan«, (Martin Jevnikar). 19.20 Glasbena diagonala. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Na kopju«. Napisal Andrej Budal, dramaturgiral Jože Babič. Drugi del. 21.30 Vaše popevke.

Osvobodilni boj Eritrejcev

Od časa do časa prodre v javnost kaka vest o težkem osvobodilnem boju, ki ga že dolgo bojuje eritrejski narod proti abesinskemu imperializmu, vendar pa sta naši in vsej evropski javnosti vzrok in cilj tega boja še vse premalo znana. Nekaj več se je pisalo o akcijah eritrejskih gverilcev po vojaškem državnem udaru v Abesiniji, ko so bojevniki eritrejskega osvobodilnega gibanja prodrli prav v glavno mesto dežele Asmaro, ki so jo obkoljevali že za vladanja Haile Selassija. Toda ker iz obzira do prebivavstva, ki je eritrejsko, niso hoteli razvneti boj prav v mestu, s čimer bi bili izzvali represalije abesinskih okupatorjev nad prebivavstvom, so se raje umaknili v okolico. Toda boj se nadaljuje

Eritrejski narod šteje nad 3 milijone duš in živi na severnem koncu takoimenovanega »afriškega roga«, ki ga omejuje na vzhodu Rdeče morje, na jugu Abesinija in Somalija, na severu pa Sudan. Dežela meri 119.000 kvadratnih kilometrov. Po njej so zaradi njene strateške važnosti vedno hlepeli tuji zavojevalci, od faraonov do aleksandrijskih Grkov, Arabcev in raznih drugih trgovskih ljudstev na azijskih obalah. Večkrat so se menjali tuji gospodarji in vsak je zapustil kako sled, toda eritrejsko ljudstvo si je kljub vsemu ohranilo svojo narodno individualnost. V novjšem času so se zvrstili kot gospodarji Eritreje Turki, nato Italijani in za njimi Angleži. Potem so jo mednarodni forumi napravili za posebno državno-pravno enoto in ji določili federativno povezanost z Abesinijo. Toda cesar Haile Selassie je samovoljno odpravil federacijo in proglasil Eritrejo samo za eno izmed 14 provinc abesinske države. Prepovedal je eritrejski jezik »tigrinja« in arabščino, ki se tudi govori v Eritreji, in ukazal, da morajo biti vse šolske knjige in vsa literarna dela, ki izidejo v Eritreji, napisana v abesinskem jeziku ukazal je sežgati vse šolske knjige in vsa literarna dela v onih dveh jezikih. Otroci v Eritreji so se morali odslej učiti v šolah samo v abesinskem jeziku, ki

ga niso znali, in odrasli so morali občevati z oblastmi v istem jeziku. Tako je hotel Haile Selassie »abesinizirati« Eritrejo. Enako je skušal zatreti eritrejsko izvorno glasbo, gledališko umetnost in vse druge izraze eritrejske duhovne kulture in umetnosti. To hudodelstvo je storil Haile Selassie leta 1962.

Okoli sredine druge polovice preteklega stoletja so Eritrejci spretno in pogumno odbijali poskuse modernih imperialistov, da si podvržejo deželo in napravijo iz nje kolonijo. Že mnogo prej so si razvili svoj knjižni jezik s fonetičnim pravopisom. Dejansko obstajajo celo trije eritrejski knjižni jeziki poleg arabskega, toda eden od teh je cerkveni jezik gh'ez, ki se danes ne govori več, kot npr. latinščina ali starocerkvena slovanščina. Po veri so Eritrejci kristjani starodavnega koptskega obreda in mohamedanci. Vsakih je približno polovica. Izredno močno je razvito v Eritreji sindikalno gibanje. Oboroženi boj za neodvisnost pa traja že od leta 1961. Osvobodilno gibanje zavrača levi in desni ekstremizem in ima demokratični značaj. Abesinski okupatorji ga skušajo zatreti z represalijami, pri katerih počenja največje okrutnosti; med drugim ubijajo civilno prebivalstvo z ženskami in otroki vred. Kulturni svet, zlasti Evropa in Amerika, kaže tudi do tega osvobodilnega boja neopravičljivo brezbriznost, enako kot do osvobodilnega boja kurdskega in raznih drugih afriških in azijskih narodov.

ZA OHRANITEV NASE ISTOVETNOSTI
(Nadaljevanje s 1. strani)

dokončni meji, pa se slovensko narodnostno ozemlje nadaljuje preko meje do tja, do koder segajo slovenske vasi in polja. Tega ne smemo nikoli izgubiti izpred oči in moramo braniti to svoje narodnostno ozemlje z vsemi zakonitimi sredstvi, ki so nam na razpolago, predvsem pa seveda s svojo zavednostno in politično ter kulturno dejavnostjo.

SKOZI DALJNOGLED

TEHTNICA KRIVDE

Italijanski kulturni svet je ves pod vtisom tragične smrti pisatelja in režiserja Pier Paola Pasolinija, ki ga je v noči od sobote na nedeljo ubil v nekem rimskem predmestju 17-leten mladenič. Zdi se nezaslišano, da je lahko tak mlad človek, skoro anonimni tip iz mase, ubil tako slavnega avtorja in umetnika, katerega ime je imelo svetoven sloves in je bilo neprestano na ustih vseh in vedno navzoč v tisku, največkrat na polemičen način. Žalovanje velja skoro samo mrtvem Pasoliniju. Toda žrtev je tudi mladi ubijavec. Ob enajstih zvečer ga je Pasolini, ki ni nikoli skrival svojih homoseksualnih nagnenj, na cesti povabil v svoj luksuzni avto blizu rimske postaje Termini in ga po postanku v neki restavraciji — ker fant še ni bil večerjal — odpeljal na samotni kraj v predmestju. Fant se mu je uprl. Mogoče prej ni razumel, kaj želi Pasolini od njega, ali pa ni

vzel stvari zares. Morda je šel v avto samo, ker je mislil, da je odkril Pasolini v njem »tip« za kak svoj film. Mogoče si enostavno ni mogel misliti, da bi mogel tako slaven človek hoteti kaj takega od nje ga. Ko pa je Pasolinija pograbila jeza zaradi fantovega upiranja in »sprenevedanja«, je prišlo do tragičnega dejanja. Sodišče bo ugotovilo, kako je bilo v resnici. Toda že zdaj se lahko reče, da je žrtev tudi mladi ubijavec. Če bi ga bil pustil slavni umetnik pri miru in bi ga ne bil zvalil v svoj dragi avto ob uri, ko so drugi ljudje že v postelji ali vsaj med svojimi štirimi stenami, posebno še na tak praznik, bi Pasolini še živel in mladenič bi ne bil morilec. Zato zasluži vsaj nekaj sočutja tudi on. Tudi takim, kot je bil Pasolini, ni vse dovoljeno. In vsega tudi niso krivi mladi. Nasilje ni samo tisto, ki nosi kol ali pištolo v roki. Včasih nastopa tudi z rokavicami, z lepo besedo in s čaščenim imenom.

Slovenski narod in Koroška

(Nadaljevanje s 1. strani)

biti na času in ustvariti še z nekajletnim ali nekajdesetletnim ponemčevanjem slovenskih otrok v nemških osnovnih šolah tak položaj, da bo le še težko govoriti o slovenski manjšini na Koroškem, nakar bi bilo to manjšinsko vprašanje samo po sebi rešeno. Očitno namreč na to špekulirajo.

Slovenci nismo nomadski narod in kjerkoli živimo, živimo strnjeno. Naš narod ni pastirski narod (čeprav najdemo celo take trditve tudi v novejših izdajah raznih nemških enciklopedij) in ni pasel ovc ali govejih čred zdaj tu zdaj tam kakor Vlaha, ampak je bil narod kmetov, ki so vedno trdno vztrajali na svoji zemlji. Zato je naravnost smešno nesmiseln trud avstrijskih šovinistov, uradnih in neuradnih, da bi z novim »štetjem manjšine« še bolj razdrobil slovensko narodno ozemlje na Koroškem, češ pogledajte, saj nimate strnjenegega ozemlja. Ostale bi le še oaze sredi nemško govoreče »večine«. Toda še v preteklem stoletju so bili kraji z nemško govorečo večino samo otoki sredi slovenskega morja na Koroškem. Slovenci so znašali tretjino koroškega prebivalstva (da niti ne segamo dalje nazaj, ko je bila cela Koroška slovenska). Slovenci kot narodna celota smatramo tudi ozemlje koroških Slovencev za del svojega narodnega (etničnega) ozemlja in se mu ne bomo kot takemu nikoli odpovedali, neglede na državne meje, in ne bomo nikoli priznali nesramnega »izvršenega dejstva« germanizacije, pa čeprav se zdi ali se bo zdelo avstrijskim šovinistom, da je potujčenje dobro opravilo svoje delo v njihov prid.

Slovenci kot narod vztrajamo pri dejstvu strnjenegega slovenskega narodnega ozemlja na Koroškem, ki mora ostati enotno in povezano ne glede na položaj v posameznih krajih. Ne moremo, ne smemo in načemo se odpovedati teritorialnemu načelu, da ima vsak narod tudi svoj strnjen teritorij. Izjema so Cigani, toda Slovenci, kot znano, nismo Cigani in to bi moralo biti tudi avstrijskim oblastem že dobro znano. Čimprej se odrečejo takim iluzijam, tem bolje, tudi zanje. Lahko, da bodo izsilili štetje manjšine. Toda to bo klavrno neuspešno dejanje. Slovincem bo služilo kvečjemu kot nov dokaz brezvestnega in v da-

našnji Evropi in svetu absurdnega ravnanja z manjšino, in naj kar vedo, da se ne bomo pomišljali uporabiti tega dokaza v svoji obtožnici takih nesramnih metod s strani »demokratske« Avstrije, naslovljene na vso evropsko in svetovno javnost.

RAZISKAVE ZA ZDRAVLJENJE GOBAVOSTI

Profesor Olaf Skinsness na medicinski fakulteti univerze na Havajskih otokih je naznanil, da se mu je posrečilo vzgojiti v laboratoriju bacil gobavosti, ki napade človeka. Znanstveniki so se že 102 leti trudili, da bi to dosegli, a zaman. Doslej so jih morali gojiti in pridobivati iz miši. Odkril je tudi, da vitamin C zavira razvoj gobavosti.

Na Havajskih otokih je bila nekdanja gobavost zelo razširjena in je delno še danes. To odkritje bacila bo omogočalo preučevanje bacila gobavosti in s tem tudi vedno boljše metode zdravljenja. V srednjem veku je bila gobavost razširjena tudi v Evropi.

NEVARNOST ATOMSKIH REAKTORJEV JE MAJHNA

Ameriška vladna komisija za pravilnik o atomski energiji je po triletnem preučevanju sestavila poročilo, ki pravi, da je nevarnost, da bi mogli atomski reaktorji škodovati okolici, zelo majhna. Verjetnost, da bi povzročil reaktor zaradi kake nesreče smrt kake osebe, ki živi v okolici, je ena proti petim milijardam na leto, medtem ko je nevarnost avtomobilske nesreče v Združenih državah ena proti 4000.

STAVKA ŽENSK NA ISLANDIJI

Na Islandiji se nikoli nič ne zgodi, razen da začne nenadno bruhati kak vulkan. Zato morajo Islandci od časa do časa sami poskrbeti s čim nenavadnim, da se svet spomni nanje. Tako so med drugim razširili svoje teritorialne vode na 200 milj in jih hočejo zdaj razširiti celo na tristo milj, kar škandalizira zlasti Angleže, Nemce in Francoze, ki bi radi ribarili v tistih vodah Zdanje dni pa so se zganile ženske, da bi prekrbele Islandiji malo popularnosti v svetu. Priredile so svojo stavko. Okrog 20.000 žensk je zapustilo svoje delo v uradih, šolah, tiskarnah, kavarnah in drugod ter priredilo zborovanje sredi Reykavika. Moški so morali vzeti otroke, ki niso mogli v vrtec, kar s seboj v urade. S tem so hotele ženske dokazati, kako neobhodno so potrebne za gospodarstvo in vse ostalo javno življenje na Islandiji. »Ne gre samo za javno — tudi za zasebno življenje,« pravijo moški. »Kdo pa vam to zanika?« »Že res, da nihče,« odgovarjajo ženske, »toda rade bi, da bi nam bili moški malo bolj hvaležni za vse in nam dali čutiti našo važnost.«

OBSOJENEC IZ PROCESA WATERGATE JE POSTAL INŠPEKTOR ZA MESTNO SNAGO

Bernard Barker, eden izmed tistih, ki so vlomili na sedež demokratske stranke v zadevi Watergate in je bil obsojen za to na zaporno kazen, je dobil po daljši brezposelnosti zdaj skromno, a redno službo. V Miamiju je bil nastavljen za inšpektorja za javno snago, z nalogo, da kot mestni nadzornik skrbi, da se bodo ljudje držali predpisov o snagi mestu. Barker — ki je star 58 let — je prišel iz zapora julija lani. Svoj čas je bil agent obveščevalne službe CIA in eden izmed tistih, ki so napravili načrt za vdor v Svinjski zaliv na Kubi.

SLOVENCISMO VELIK NAROD

Nekateri so prejeli po pošti že drugo številko »Svedra«, šapilografiranega vestnika, ki ga izdaja »Slovenska izvenparlamentarna opozicija« (S.I.O.). V uvodniku prve številke je bilo pojasnjeno, da je bila potrebna ta pobuda zato, da bi bilo slišati pravi napredni svobodni glas slovenskega javnega mnenja. V prvi številki je tudi sestavek pod naslovom »Slovenci smo velik narod«, kjer pravi:

Tako velik, da lahko še drugim priborimo kakšno pomembno dobrino. Tako se je Avstrija ob koncu druge svetovne vojne lahko pohvalila, da so se tudi Avstrijci borili proti nacizmu. Ti Avstrijci so bili koroški Slovenci. S svojo borbo so dali Avstriji protinacistično legitimacijo. Zato jih Avstrija sedaj plačuje. Tudi Italiji smo nekaj dali. Nekaj s čemer se danes cela država hvali. To je tržaška RIŽARNA. Res, da so tam v glavnem umirali Slovenci in Hrvati, vendar je sedanja oblast Rižarno arhitektonsko uredila, zabrisala nevšečne napise po celicah in poskrbela za primerne ceremonije v italijanščini, katerih, hvala Bogu, tisti, ki so tam umirali, ne vidijo.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Maurice Hennequin - Georges Duval
ANATOLOV DVOJNIK
Komedijska v treh dejanjih

v petek, 7. novembra ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah

v torek, 11. novembra ob 20.30 - v Ljudskem domu v TREBČAH

Benetke so se nehale pogrezati

Ravnatelj laboratorija za študij velikih mas pri vsedravnem raziskovalnem centru v Benetkah, univerzitetni profesor za fiziko ozračja Ottavio Vittori, je naznanil, da se zemlja v Benetkah in Mestrah ne pogreza več, ampak da so se začela tla celó dvigati. V dvajsetih letih so se tla dvignila za dva centimetra. To je dobra novica za Benetke in kraje ob njihovi laguni, čeprav je še prezgodaj reči, če bodo s tem izginili taki neprijetni pojavi, kot je povodenj ob visoki plimi z južnim vetrom.

Dviganje ali nižanje tal merijo tako — je rekel prof. Vittori — da npr. natančno

določajo premikanje kake točke nasproti drugi točki, ki ostaja v vsakem primeru neodvisna od premikanja tal. Tako so ugotovili, da so se v obdobju 1950-1970, t.j. v dvajsetih letih, tla v Benetkah in ob laguni dvignila za dva centimetra. Prej so na isti način merili pogrezanje Benetk. Drug način merjenja je ta, da merijo pritisk v raznih plasteh zemlje in višino talne vode v vodnjakih. Zdaj je opaziti večji pritisk v zemlji in tako se tudi talna voda z zemljo vred dviga. Točnega vzroka temu pojavu še ne vedo, menijo pa, da ga povzroča voda, ki prodira v vamljo, da se obnovi ravnovesje mas.

Iz delovanja Slovenske skupnosti

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je 31. oktobra položilo vence v Rižarni, pred spomenik padlim partizanom v Sovodnjah ter v Gonarsu. S tem je deželno tajništvo Slovenske skupnosti počastilo spomin vseh, ki so trpeli in umirali za svobodo slovenskega naroda in za mir in enakopravnost vseh narodov v Evropi. Istega dne je deželno tajništvo imelo svojo redno sejo. Na seji je bil govor predvsem o deželni krizi ter o pristojnostih, ki so bile prenešene na deželo Furlanijo - Julijsko krajino s strani Ministrskega sveta v Rimu. Glede razvoja krize, ki je zajela levosredinski odbor na deželi, je deželno tajništvo razpravljalo o zadržanju Slovenske skupnosti do stališča ostalih strank. Poudarjena je bila pozitivnost srečanja med strankami ustavnega loka, ki je bilo 23. oktobra na ravni deželnih tajništev. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je sklenilo voditi ob reševanju deželne krize tako politiko, ki naj pripomore k čimprejšnji rešitvi krize, ki je v tem kritičnem gospodarskem trenutku ne-

varna za ves delovni sloj v naši deželi, saj je brezposelnost vedno bolj preteča. Sklenjeno je tudi bilo, da bo Slovenska skupnost podprla v deželnem svetu samo tak odbor, ki bo imel v svojem programu konkretne obveznosti do reševanja odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti, ki jih je Slovenska skupnost nakazala v svojih številnih zakonskih osnutkih in vprašanjih ter interpelacijah. Slovenska skupnost se bo na pristojnih ravneh zavzela tudi za bolj odprto in učinkovito delovanje deželnega sveta in komisij. Če novi odbori ne bodo imeli v svojih programih teh obveznosti in novih odprtih in učinkovitih programov, bo Slovenska skupnost ostala v opoziciji in bila stalna in odločna vest deželnemu odboru predvsem v vprašanjih slovenske narodne skupnosti.

V zvezi s prenosom novih pristojnosti s strani vlade na deželo v smislu deželnega statuta, je deželno vodstvo Slovenske skupnosti pozdravilo nove izvršilne norme, vendar z obžalovanjem ugotovilo, da ni srednja vlada prenesla na deželo tudi tistih pristojnosti, ki pobleže zadevajo problematiko Slovencev v deželi, kot je naprimer toponomastika, uporaba slovenskega jezika itd. Nujno je zato, da rimska vlada čimprej izda v tem smislu izvršilne norme, na podlagi katerih bo dežela pristojna, kot določa člen 3. deželnega statuta, reševati vsa vprašanja Slovencev v deželi Furlaniji - Juliski Benečiji.

Slovenska skupnost pa pričakuje, da se že v okviru na novo prenešenih pristojnosti ugodno rešijo nekatera odprta vprašanja kot n.pr. slovenska trgovska šola v Gorici, ter da se izpopolnijo in po potrebi ustanovijo nove strokovne šole med Slovenci v deželi.

Deželno vodstvo Slovenske skupnosti je nato razpravljalo o raznih organizacijskih zadevah stranke. Med drugim je pozitivno ocenila delovanje posameznih sekcij, posebno še aktivnost krminske sekcije, katere tajnik Sirk je te dni obvestil italijansko kraljevno javnost o specifičnih problemih Slovencev v krminskem območju; nadalje aktivnost sekcije v devinsko-nabrežinski občini ter zadržanje svetovalske skupine Slovenske skupnosti v sovodenjski občini, kjer je zaradi pomanjkljivega in neustreznega programa glasovala proti proračunu večine.

Na kraju seje je deželno tajništvo Slovenske skupnosti z zadoščenjem sprejelo vabilo Narodnega sveta koroških Slovencev, da se 29. in 30. novembra letos obe vodstvi sestaneta na Koroškem.

Pisma uredništvu:

POJASNILO POSLANCA ŠKERKA

V Vašem listu št. 1057 od 23.10. t.l. ste objavili, v rubriki »Pisma uredništvu«, pismo nekega Slavka Rebule, volivca Slovenske skupnosti, v katerem pravi, da je oddal svoj glas za mojo izvolitev (najlepša hvala!) in da je »nemalo razočaran«, ker nisem črhnal besedice, ko je v poslanski zbornici tekla razprava o novem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo.

Res je, da tokrat nisem posegel javno in neposredno v razpravo v poslanski zbornici, kot bi lahko, če bi smatral za nujno in potrebno. Razlogov je več. Med temi najvam nekatere:

1. Predsedniki poslanskih skupin so se dogovorili, da pospešitev dela poslanske zbornice, da poseže v razpravo samo po en predstavnik vsake skupine;

2. Poslanska skupina KPI, kateri pripadam, je določila za svojega govornika poslanca Segreja, člana vodstva stranke in odgovornega za zunanja politična vprašanja v stranki;

3. Tega dogovora se niso držali samo fašisti in posamezni poslanci drugih strank, ki so se izrekli proti sporazumu med Italijo in Jugoslavijo, kot so demokristjani Bologna, Barbi in Costamagna, socialdemokrat Sullo in liberalec Durand de la Penne;

4. O tem italijansko-jugoslovanskem sporazumu sem imel priliko govoriti 28. septembra letos (to je štiri dni prej, kot se je pričela razprava v poslanski zbornici) ob slavnostnem odkritju spomenika padlim v NOB v Podgori pri Gorici;

5. O sporazumu sem podal daljšo izjavo na seji občinskega sveta v Nabrežini 14. oktobra letos;

6. V tej zvezi sem tudi dvakrat pismeno posegel pri zunanjem ministru Rumorju. O tem sem pripravljen se še osebno pogovoriti z g. Slavkom Rebulo (če sploh obstaja!?).

ALBIN ŠKERK

Svetujemo gospodoma Albinu Škerku in Slavku Rebulo, da zdaj mimo našega lista — potem, ko smo opravili svojo časnikarsko dolžnost, da smo objavili obe pismi — medsebojno ugotovita, če obstajata, eden politično, drugi fizično.

Uredništvo Novega lista

ODPRTO PISMO MSGR. COCOLINU - V VEDNOST ŠKOFOVEMU VIKARJU DR. ŠKERLU

Na praznik sv. Justa, tržaškega zavetnika, je bila v tržaški stolnici prva priložnost, da se novi škof mrsgr. Cocolin uradno sreča s tržaškimi verniki. Gospod nadškof je k slovesnemu somaševanju povabil tudi slovenske vernike in to z vabilom v slovenskem jeziku, ki so za slovenski duhovniki prebrali v cerkvah.

Pričakovali smo, da bomo slovenski verniki deležni besed v pozdrav. Nima smisla vabiti slovenske vernike, če jih potem, kljub zelo lepim besedam pridige, sploh ne omenimo.

Še bolj absurdno pa je, da slovenski škof vikar med mašo, ki ji je prisostvovalo lepo število slovenskih vernikov, za katere bi moral skrbeti, sodeluje v italijanskem jeziku.

Tako škof kot škofov vikar sta zamudila priložnost, da se besede pravičnosti spremenijo v dejanja. Za to nam je zares žal.

Za Tržaško mladinsko versko občestvo

Sledi 17 podpisov

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

30 LET NEPRETRGANEGA DELOVANJA GOSTOVANJE JUGOSLOVANSKEGA DRAM- SKEGA GLEDALIŠČA IZ BEOGRADA

Branislav Nušič
MISTER DOLAR
komedija

Režiser: Miroslav Belovič
Scenograf: Vladislav Lalicki
Kostumograf: Božana Jovanović
Muzika: Vojkan Borislavijević
Koreograf: Miljenka Štambuk
Tekst pesmi: Dušan Radović
Asistent režije: Hilivoj Milojevič in Gojko Bjelac
Asistent kostumografa: Birsislav Kovačević
V soboto, 8. novembra ob 20.30
in
v nedeljo, 9. novembra ob 16. uri

—o—

Stalno slovensko gledališče organizira avtobusni izlet za goriške obiskovalce, k predstavi »Mister Dolar«, v nedeljo, 9. novembra, v Kulturni dom v Trstu. Odhod avtobusa iz Gorice (Travniki) ob 14.00, Podgora ob 14.05, Štandrež ob 14.10, Sovodnje ob 14.15, Rupa ob 14.20, Doberdob ob 14.25 in Jamlje ob 14.35.

Vpisovanje v Gorici do četrtega, 6. novembra na sedežu SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE, ul. Malta 2, tel. 2495 ter v KATOLIŠKEM DOMU, Drevored XX. Septembra 85, tel. 81120.

Novi vladni komisar

Na eni zadnjih sej je ministrski svet med drugim imenoval novega vladnega komisarja za deželo Furlanijo - Julijsko krajino, ki bo tako postal tudi tržaški prefekt. Za to odgovorno mesto je bil določen sedanji prefekt v Gorici dr. Vincenzo Molinari. Dosedanji vladni komisar dr. Di Lorenzo je bil premeščen v Palermo, kjer bo izvrševal funkcije vladnega komisarja za avtonomno deželo Sicilijo.

Novi vladni komisar in tržaški prefekt je odličen poznavalec razmer na Tržaškem, prej je dolgo let zavzemal odgovorno mesto na prefekturi in v okviru vladnega komisarjata. Želimo mu veliko uspeha pri njegovem novem odgovornem delu. O dr. Di Lorenzu smo prepričani, da bo tudi na novem službenem mestu znal pokazati tolikšno mero taktosti in gosposkosti, kot jo je vedno kazal pri nas.

Slovenski napisi jih motijo

Znano je, da so občinske uprave na Goriškem v zadnjih letih dale postaviti precej dvojezičnih cestnih tabel, tako imena naselij kot tudi cestne kazipote ipd. Razveseljivo je, da so se dvojezične cestne table pojavile tudi na glavni pokrajinski cesti Gorica - Trst, za kar je bilo potrebno mnogo truda in prizadevanj izvoljenih slovenskih predstavnikov. Ni pa še prišlo do postavitve dvojezičnih napisov na področju goriške občine, posebno še v slovenskih predmestjih in okoliških vaseh, kot so Štandrež, Pevma, Podgora, Štmaver. Ker so to slovenski kraji, bi morala goriška občina te table že zdavnaj postaviti, saj je navsezadnje od konca vojne in poraza fašizma poteklo že trideset let.

Iz povedanega je torej razvidno, da dvojezičnost na Goriškem ni dosledna, vsaj dokler veljajo različna merila za okoliške občine, kjer so Slovenci v ogromni večini, in za goriško občino, v kateri so Slovenci manjšina kljub temu pa sestavljajo, zlasti še v predmestjih, pomemben del prebivalstva. Na to bi morali izvoljeni slovenski predstavniki v goriški občini in v pokrajinskem svetu stalno opozarjati. Najprej pa bi seveda morali Slovenci dvojezičnost sami izvesti, in sicer tako, da bi na javne lokale in trgovine, katerih lastniki so Slovenci, brez izjeme postavili dvojezične napise. Potrebno je pripomniti, da se napisi na javnih lokalih v okoliških vaseh v glavnem dvojezični, slabše pa je v samem mestu Gorica, kjer jih ni opaziti ali pa se omejujejo na drobna obvestila potrošnikom z druge strani meje.

Slovenski oziroma dvojezični napis je eden izmed najpomembnejših zunanjih znakov slovenske prisotnosti v zamejstvu. Tega se dobro zavedajo tudi Slovincem so-

Rimska vlada je odobrila zakonski osnutek o desetletnem podaljšanju goriške proste cone in ga predložila pristojni parlamentni komisiji v obravnavo. Zakonu o prosti coni na Goriškem poteče veljavnost kot znano, v letošnjem letu.

V zvezi z ukinitvijo četrtega in petega razreda trgovske šole v Gorici je posredoval tudi posl. Albin Škerk. Podtajniku v šolskem ministertvu v Rimu posl. Giacintu Ursu je poslal pismo, v katerem se zavzema za uradno ustanovitev petletnega trgovskega zavoda s slovenskim učnim jezikom v Gorici.

vražni krogi, ki si za cilj svojih napadov pogosto izbirajo prav dvojezične cestne table, slovenske napise na spomenikih itd. Mnogi se še spominjajo, kako so »neznanici« pred leti pomazali slovensko ime kraja Sovodnje pred vhodom v vas iz smeri Gabrij, letos so še pred uradnim odkritjem pomazali pomenik padlih v Dolu, pred dnevi pa so premazali slovenski del table z napisom »Monfalcone - Tržič«, ki stoji v Doberdolu. Storilci so zaenkrat uradno še neznani, javnosti pa je dobro znano, kje je iskati tiste ljudi, ki stalno ščuvajo k sovražstvu do Slovencev, hkrati pa jim ni pogodu dokončna ureditev obmejnih vprašanj s sosedno Jugoslavijo.

Počastitev umrlih in padlih

Kot vsako leto, so se tudi letos na Goriškem na praznik vseh svetih in na dan vernih duš spomnili umrlih sorodnikov, ki počivajo v grobovih. Goriška občinska uprava, bojvniške organizacije, Slovenska skupnost in drugi pa so položili vence tudi na spomenike padlim v zadnji vojni. Predstavniki generalnega konzulata SFR Jugoslavije so položili vence v Gonarsu, na grobnico padlim partizanom na glavnem goriškem pokopališču, na pokopališču v Tržiču, na spomenike v Doberdolu, na Vrhu, v Sovodnjah, v Podgori, na grob padlih v Pevmi, na spomenik v Števerjanu, v Čedadu in na spominsko ploščo v Št. Lenartu v Beneški Sloveniji. Kostnico v Gonarsu so obiskali tudi pevci zbora »Srečko Kosovel« iz Ajdovščine in tam zapeli nekaj žalostink.

Na goriškem pokopališču je bila v soboto dopoldne posebna svečanost pri grobnici padlih partizanov, na kateri so predstavniki zamejskih slovenskih organizacij, jugoslovanskega generalnega konzulata in Zveze borcev Slovenije položili vence. Žalostinke je pel moški pevski zbor iz Podgore. Pomembnih slovenskih mož, kot so bili Lojze Bratuž, Emil Komel in Mirko Filej, se je spomnil moški pevski zbor »Mirko Filej« iz Gorice in na njihovih grobovih zapel priložnostne pesmi.

V ponedeljek, 5. novembra, pa je bila posebna svečanost pri kostnici italijanskih vojakov iz prve svetovne vojne v Kobariidu. Udeležili so se je župani iz sosednjih občin videmske pokrajine in italijanski generalni konzul v Kopru Gennaro Messina.

Kratke z Goriškega

Na goriškem pokopališču so prejšnji teden pokopali Edko Bloudek vd. Budal, ženo pok. dr. Andreja Budala. Pokojnica, po poklicu učiteljica je bila rojena leta 1893 v Idriji in je bila sestra pok. Stanka Bloudka, graditelja skakalnic v Planici.

Svojcem naše iskreno sožalje!

—o—

V torek, 28. oktobra, se je v goriškem gledališču »Verdi« začela abonmajska sezona Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta. Tržaški igralci so zaigrali »Dva bregova« Antona Leskovca. S to predstavo so nastopili tudi na nedavnem Borštниковem srečanju v Mariboru.

Italijansko delegacijo je sprejel župan toliminske občine Anton Ladava, obiskala pa je tudi spomenik padlih v narodnoosvobodilni vojni v Kobariidu.

—o—

Sovodenjski občinski svet je z glasovi večine odobril proračun za leto 1976, ki predvideva 126.300.000 dohodkov in enako število izdatkov. Ob razpravi so predstavniki Slovenske skupnosti nakazali vrsto vprašanj, zaradi katerih so glasovali proti proračunu: zgraditev občinske telovadnice, popravilo šolskega poslopja v Gabrjah, razširitev ceste na Vrh, nakup šolskega avtobusa, postavitve dvojezičnih napisov, imenovanje ulic po zaslužnih slovenskih možeh in zahteva po enotnem urniku na nižji srednji šoli. Župan je zagotovil, da bodo na prihodnji seji razpravljali o teh vprašanjih.

—o—

STAROST ČLOVEŠKEGA RODU

Človeški rod na Zemlji je po najnovejših ugotovitvah znanstvenikov veliko starejši, kot so doslej mislili. Ameriški arheologi so odkrili zdaj v Vzhodni Afriki čeljusti in zobe enajstih bitij, ki so živela pred 3.350.000 in 3.750.000 leti in ki so zagotovo že ljudje. To so najstarejši doslej najdeni človeški ostanki. Njihovo starost so določili na kalifornijski univerzi v Berkeleyu z radioaktivno metodo. Ostanke so našli v strugi nekdanje reke 40 kilometrov južno od soteske Olduvai v tanzanijski pokrajini Laetolil. V soteski Olduvai so že pred leti našli zelo stare človeške ostanke. Do nedavnega so menili učenjaki, da je človeštvo staro le nekaj stotisoč let.

ŠTEVILO RAZPOROK V ITALIJI SE MANJŠA

V prvi polovici letošnjega leta se je v Italiji število razporok zmanjšalo v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta za 61 odstotkov. V prvih šestih mesecih lani so namreč sodnije razvezale 12.610 zakonov, letos pa le 4.849. Povečalo pa se je število pravnih razvez — ločitev od mize in postelje kot pravi star slovenski pravni izraz.

Glasbeni abonma v Gorici

Ker je lanski glasbeni abonma v Gorici dobro uspel, so se pred časom sestali predstavniki Glasbene matice, Slovenske prosvetne zveze in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in sklenili, da bodo abonmajske koncerte v skupni organizaciji priredili tudi letos. Prvi koncert bo na vrsti v nedeljo 16. novembra v Katoliškem domu, nastopila pa bosta zbor in orkester »Consortium musicum« s solisti (dirigent dr. Mirko Cuderman) iz Ljubljane. 17. decembra bo v palači Attems nastopil

pianist Aci Bertonec, 21. januarja pa Slovenski oktet (naj pripomnimo, da je njihov sedanji umetniški vodja primorski rojak Anton Nanut iz Kanala), 11. marca 1976 bo v Katoliškem domu nastopil orkester tržaške Glasbene matice pod vodstvom Oskarja Kjudra in z violinistom Mihom Pogacnikom. Glasbena sezona se bo zaključila s koncertom zbora Slovenske filharmonije iz Ljubljane pod vodstvom Sama Vremšaka, dne 8. maja 1976 v dvorani deželnihih stanov na goriškem gradu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimanje za novi roman Borisa Pahorja

Tisti hip, ko smo včeraj stopili v Tržaško knjigarno, smo opazili pri prodajni mizi mladenco, dijakinjo, ki je držala v rokah novi roman Borisa Pahorja »Zatemnitev« in želela da ji položijo v najlonsko vrečko k drugim, šolskim, knjigam, ki jih je pravkar kupila.

»Kako se prodaja nova Pahorjeva knjiga?« smo vprašali mlado prodajalko.

»Dobro,« je rekla.

»Kdo bolj sega ponje, starejši ali mladi?« Morala je malo pomisliti, da bi objektivno presodila, nato pa izjavila: »Oboji.«

Isto so nam povedali v prodajalni časnikov pri končni postaji openskega tramvaja na Oberdankovem trgu, kjer smo tudi opazili v izlozbi novi Pahorjev roman.

V Tržaški knjigarni in v drugih prodajalnas se je pojavil pred dobrim tednom.

Roman z značilnim naslovom »Zatemnitev«, ki že sam po sebi simbolno spominja na mračne dni druge svetovne vojne in okupatorskega terorja, je založila revija »Zaliv« in je izšel kot sedma knjiga Kosovelove knjižnice. Na prvem belem listu v knjigi je natisnil avtor tole posvetilo: »Ob trideseti obletnici konca druge svetovne vojske poklanjam to knjigo spominu na tržaške žene in dekleta, katerih odsotnost nas je napolnila z grenkobo ob uri, ko je za-

voljo pribojevala svobode Evropo prevzela brezumna radost.«

Ljubezen dveh mladih ljudi, o katerih Boris Pahor pripoveduje v tem novem romanu, je edina svetloba v temnem ozračju, ki oklepa v tržaško noč pogreznjena in zasedena prebivališča,« je rečeno na ovitku.

V Pripisu pravi Pahor, da je začel pisati ta roman že kmalu potem, ko se je rešil iz nacističnega koncentracijskega taborišča Belsen-Bergen in sicer na terasi francoskega sana-

torija, kjer se je zdravil pred vrnitvijo v domače mesto. Vendar je pisanje opustil, ker ga je zaradi »podarjenega vstajenja od od mrtvih... prevzelo tako evforično razpoloženje, da je vel skozi napisane strani samovšečno posmehljiv duh«. Spoznal je, da bi moral roman napisati drugače. In ga je napisal drugače. Zdaj je pred nami.

Pahor tudi naglašja, da je v romanu »Zatemnitev« ostal zvest razpoloženju primorske slovenske skupnosti v vojnih dneh. Zapisal je: »Niti enega samega stavka, do katerega sem danes drugače kritičen kot moj junak 1944. leta, nisem opustil; prav tako pa ni v knjigi niti ene misli ne čustva, ki bi bila dodana a posteriori. Ker bi rad, da bi sedanjemu tekstu sledil drugi del, sem odločil, da se bom v njem ozrl na preteklost tudi iz povojnega zornega kota.«

Knjiga o slovenskih študentovskih gibanjih

Že pred časom je izšla knjiga »Slovensko študentovsko gibanje 1919-1941«, ki jo je napisal Slavko Kremenšek, izdala pa Mladinska knjiga, vendar še ni doživela temeljite ocene. Knjiga je precej obširna, saj šteje slovensko besedilo 439 strani, francoski povzetek pa 20 strani in temu je treba dodati še obširno imensko kazalo in mnogo strani ilustracij oziroma

fotografij, ki tudi predstavljajo dragoceno zgodovinsko gradivo.

V predgovoru je rečeno med drugim: »Posebnost slovenskega študentovskega gibanja med dvema vojnama izhaja iz socialnih in nacionalnih vprašanj stare jugoslovanske države, kakor tudi iz posebne študentovske in univerzitetne problematike, ki pa je seveda ne gre izločiti iz splošnega družbenega konteksta. Nastanek države Srbov, Hrvatov in Slovencev ne pomeni prelomnice v pogledu socialnih odnosov, uresničil pa je del slovenskih nacionalnih teženj. In kar je za slovensko študentovsko gibanje še posebej pomembno: z novo državo smo Slovenci le dobili svojo univerzo, čeprav je bilo treba nadaljnjih dobrih dvajset let vedno znova dokazovati njeno upravičenost in jo braniti pred večjimi ali manjšimi okrnitvami in celo pred ukinitvijo. Z aprilskim zlomom Jugoslavije (1. 1941) ljubljanska univerza sicer ni

(Dalje na 7. strani)

Ob drugi obletnici »Society for Slovene Studies«

»Society for Slovene Studies,« družba ameriških znanstvenikov, ki se zanimajo za slovenske probleme, stopa v tretje leto svojega delovanja. Njen sedež je pri Kolumbijski univerzi v New Yorku, njeni člani se udeležujejo po številnih ameriških, kanadskih in evropskih univerzah. O aktivnosti družbe govore sporedi slovenskih programov na znanstvenih konferencah, delovanje njenih članov dokumentirata družbin Newsletter in knjiga esejev Papers in Slovene Studies, 1974 (New York, 1975). V dveh letih svojega delovanja se je »Society« (SSS) uveljavila med znanstvenimi organizacijami, ki se posvečajo slovanskim problemom v angleško govorečem svetu.

Ko se je ob večji publicistični aktivnosti SSS v zadnjem času sprožilo zanimanje slovenskih ljudi po svetu in domovini za »Society«, je primerno, da pojasnimo namen in funkcije nove znanstvene družbe.

SSS je po pravilih — nepridobitna in nepolitična znanstvena družba, posvečena pospeševanju tesnejšega sodelovanja med znanstveniki, ki se zanimajo za SLOVENSKE ŠTUDIJE, in posredovanju znanstvenih informacij v slovenističnih strokah s prirejanjem zborovanj, konferenc, in s pripravo publikacij (člen 2). Člani »Society« so osebe, ki se zanimajo za kakršen koli vidik znanstvenih strok, ki obravnavajo probleme Slovenije in Slovencev (člen 3).

»Society for Slovene Studies« je torej družba znanstvenikov, ki se aktivno ukvarjajo s problemi slovenističnih ved. Pod slovenističnimi vedami je razumeti vsa področja, ki se vežejo s prostorsko in časovno eksistenco Slovenije in

Slovencev. Njen ožji delovni krog je angleško govoreče okolje, in samo po sebi je umevno, da je njeno članstvo v prvi vrsti odprto osebam, ki delujejo v tem okolju. »Society« je po tem namenu, aktivnosti in delokrogu edina organizacija te vrste in je bila ustanovljena, ker jo je narekovalo zanimanje za slovenske probleme v svetu.

Morda je prav, če dodamo, da SSS ni etnična organizacija Slovencev, niti ne družba slovenskih kulturnikov v Ameriki. Nasprotno: namen SSS je povezovati Slovence in ne-Slovence, ki se zanimajo za slovenske probleme, jih preučujejo in objavljajo svoje izsledke v glavnem v angleškem jeziku.

SSS prav tako ni organizacija profesorjev Slovencev na ameriških visokih šolah. Namen »Society« ni povezovati slovenski etnični intelektualni potencial, ampak razvijati znanstveno aktivnost na slovenističnih problemih. Redni člani »Society« so torej aktivni znanstveni delavci, medtem ko je podporno članstvo odprto tudi drugim.

Ob drugi obletnici »Society for Slovene Studies« vabi vse slovenske izobražence, da jo podprejo v njenih prizadevanjih. Naslov: Society for Slovene Studies, Institute on East Central Europe, Columbia University, 420 West 118th Street, New York, N.Y. 10027.

Toussaint Hocevar (New Orleans University)
Rado L. Lencek (Columbia University)
Bohdan C. Novak (University of Toledo)
Carole Rogel (Ohio State University)
Rudolf M. Susel (Arizona State University)

Kulturne novice

V Evropo je prispela nova, 4. številka revije »Meddobje«, ki jo izdaja Slovenska kulturna akcija.

Izšla je prva letošnja številka mladinskega mesečnika »Galeb«.

Izšli sta že dve številki revije »Jezik in slovenstvo«.

Pravkar je izšla druga številka »Pastirčka«.

V tisku je nova številka »Mladike«.

V Tržaški knjigarni je dobiti 5. (novo) številko revije »Znamenje«.

V lepi opremi je izšel v Založbi tržaškega tiska »Vodnik po planinski poti SPD Trst« (Vertikala s tromeje na Zahodnih Karavankah do vnožja tržaškega Krasa).

Sodobno kmetijstvo

Obnova vinogradov in pomen založnega gnojenja

Z obnovo oziroma pripravo novega trtne nasada je tesno povezano vprašanje pravilnega založnega gnojenja. Prav gnojenju pripisujejo zadnja leta velik pomen, saj se dogaja, da lahko neprimerno gnojenje povzroči tudi škodo, oziroma da vpliva negativno na pridelek.

Trta je večletna rastlina, ki raste vrsto let na istem mestu, zato ji moramo zagotoviti najbolj ustrezne možnosti za rast in razvoj v njenem celotnem življenjskem obdobju. Koreninski sistem vinske trte je razvit v globljih plasteh tal, kjer je oskrba z rudninskimi snovmi oziroma gnojili otežena. Za normalen razvoj vinske trte pa

tudi za kakovosten pridelek je potreben, poleg drugih hranil, predvsem fosfor in kalij. Znano je, da se v kisljih tleh, kot so kraška, fosfor slabo izrablja, povrh se na splošno fosforna in kalijeva gnojila v tleh slabo pomikajo. V glavnem sta fosfor in kalij dostopna trtam le v zgornji plasti do 20 cm. Poskusi so pokazali, da so fosforna in kalijeva gnojila, kljub zelo visokim odmerkom in relativno globokemu podkopavanju, ostala vsa v zgornji obdelovalni plasti. Količina fosfora in kalija v spodnji plasti je bila kljub gnojenju skoraj povsem enaka tisti pred začetkom gnojilnega poskusa. To jasno nakazuje potrebo po gnojenju s fosforom in kalijem na zalogo.

Fosfor in kalij na zalogo

Tudi učinek gnojil na prirast lesa, pridelek grozdja in količino sladkorja v grozdju je največji tam, kjer so poskrbeli za založno gnojenje, tam torej, kjer so gnojili s fosforom in kalijem pri rigolanju. Pomembno je vedeti za vpliv fosfora in kalija, če ga damo na zalogo, na poznejši razvoj trte, toliko bolj, ker mnogi obnavljajo pri nas svoje vinograde oziroma pripravljajo nove nasade. Če nismo poskrbeli za založno gnojenje s fosforom in kalijem, nam še tako idealna razmerja in količine raznih mešanic rudninskih gnojil, ki jih priporočajo tovarne, pozneje ne bodo dale željenih uspehov, če bodo gnojila potrosili samo po površini in jih plitvo zakopali.

Posledice napačnega gnojenja

Marsikje so opazne škodljive posledice pretiranega in enostranskega gnojenja vi-

nogradov. Prevelika bujnost, slaba osvetlitev, gniloba grozdja, slabša barva in kvaliteta vina nas opozarjajo na to. V veliki meri je temu vzrok prav nezadostna oskrbljenost tal s fosforom in kalijem v območju korenin.

Količina gnojil za založno gnojenje se ravna po tem, koliko je v tleh že fosfora in kalija na zalogi. To se da točno ugotoviti le s kemično analizo. Vendar je znano, da so naša vinogradniška tla zelo revna na omenjenih hranilih. Prav nič ne bomo grešili, če svoj vinograd pri rigolanju pognojimo vsaj s 3000-3500 kg superfosfata in 1500 do 2000 kg kalijevega sulfata na hektar. Na kraških tleh, ki so kislja, bomo namesto po superfosfatu segli po Thomasovi žlindri v enakih količinah.

Gnojila moramo spraviti v globino 25-40 cm, v globino torej, kjer se bodo pozneje razvijale korenine vinske trte.

Čeprav je založno gnojenje precej drago, je v primerjavi s celotno vrednostjo novega vinograda razmeroma poceni, zlasti če upoštevamo poznejše učinke na količino in kakovost pridelka. Sicer ne moremo napak popraviti vso poznejšo življenjsko dobo trte. Na koncu še to, da so sulfatne oblike kalivega gnojila neprimerno boljše kot kloridne, ki trti ne ustrezajo. Kalijev sulfat lahko trosimo na zalogo tudi spomladi pred sajenjem. Lahko pa uporabljamo tudi patent kalij, ki vsebuje za trto važen element, magnezij. Mikroelement bor pa dodajamo navadno z rednim, letnim gnojenjem kot dodatek k raznim mešanicam.

Preskrbljenost tal z organskimi snovmi — s humusom, je zelo pomembna, tako za topljivost fosfora, za drobnoživke in strukturo tal (zračnost, vlažnost tal). O tem kaj več prihodnjic.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

KNJIGA O SLOVENSKIH ŠTUDENTOVSKIH GIBANJIH

(Nadaljevanje s 6. strani)

bila ukinjena, končane pa so bile razmere, ki so povzročale dotodanje oblike gibanj slovenskih študentov.

Avtor potem pravi, da je naletelo njegovo prizadevanje po čim bolj nepristranskem prikazu slovenskega študentskega gibanja v navedenih okvirih in na nakazanih osnovah na različne težave, predvsem pri iskanju ustreznih virov. O mnogih študentskih društvih in klubih ter celotnih idejnopoličnih skupinah niso ohranjeni nobeni arhivni viri. Tako npr. ni ohranjen arhiv, nobenega katoliškega akademskega kluba, ali pa vsaj zgodovinarji ne vedo zanj. Nekateri akademski klubi so arhiv sami zažgali, da bi ne padel okupatorju v roke.

V takih okoliščinah je bilo težko pisati zgodovino študentskega gibanja — pravilneje bi bilo reči »študentskih gibanj«, saj pred zadnjo vojno v Sloveniji ni bilo kakega enotnega študentskega gibanja. Tem težje, ker niti objavljenih spominov ali celo samo rokopisnega gradiva ni veliko. Tako se je avtor obrnil na razne bivše študente iz raznih klubov, da je dobil nekaj podatkov. Njihova imena tudi objavlja v predgovoru.

Glede na take razmere in težave avtorju niti ni preveč zameriti, da je v knjigi precej netočnosti in celo nekaj hudih napak v prikazovanju dogajanja, posebno v zadnjem razdobju tik pred razpadom stare Jugoslavije. Na splošno je opaziti, da precenjuje pomen komunističnih oziroma levih akademskih klubov na škodo drugih skupin, zlasti akademskega kluba »Zarja« in še nekaterih drugih.

Vendar je treba to Kremenšakovo knjigo kljub vsem njenim pomanjkljivostim in tendenčnosti pozdraviti, ker pomeni prvi poskus celotnega obravnavanja predvojnega dogajanja med slovenskimi študenti in njihovih idejnih struj. Pomanjkljivosti in napake v njej bodo lahko popravili drugi zgodovinarji ali udeleženci takratnega dogajanja sami. Vsekakor je Kremenšek zbral v svojem delu toliko dragocenega gradiva, da je zelo olajšal delo prihodnjim zgodovinarjem. Delo je napisano tudi v lepi slovenščini in tako, da ga z zanimanjem bere tudi nezgodovinar.

fj

Velika jata ogromnih delfinov v Sredozemlju

Pred kratkim so objavile tiskovne agencije novico, da so opazili pred južnofrancosko obalo veliko čredo kitov in sicer kakih dvajset milj od obale. Neka ladja francoske vojne mornarice jim je začela slediti, da bi opazovala njihove premike. Kmalu nato se je zvedelo, da ne gre za kite, ampak za velikanske, do 15 metrov dolge delfine. To je ugotovil profesor Cyrus iz pomorskega muzeja v Marseillu. To so delfini vrste »globicefali«, ki živijo normalno okrog Gibraltarja, tako v Atlantskem oceanu kot tudi na sredozemski strani te morske ožine in sicer do globine 2000 metrov. Hranijo se z morskimi rakci in ribami, ki jih lovijo v globini 500 metrov. Zakaj so se zdaj zagnali daleč v Sredozemsko morje in sicer

proti Genovskemu zalivu, ni znano. Ker jih je v jati okrog 300, predstavlja veliko nevarnost za plovbo in zato jim tudi sledi vojna ladja, da opozarja na nevarnost ladje, ki bi presekal jati pot. V nevarnosti pa so tudi ti velikanski delfini sami, ker se jim rado zgodi, da nasedejo na obalo, odkoder se ne morejo več rešiti. Nedavno so našli dva taka mrtva velikana, ki sta naselila na nekem francoskem otoku.

—o—

OSVOBODIL JE TRI STOTE TEŽKO ŽELVO

Trije ribiči iz Trabie vzhodno od Palerma so ujeli te dni pri ribolovu s svojo ladjo »Madonna del lume« velikansko, tri stote težko želvo. Ujeli so jo nehote, ker se je zapletla v njihovo mrežo. Odvlekli so jo v pristan in jo z vrvmi privezali k pomolu. Hoteli so jo pokazati javnosti, pa tudi profesorjem zoološkega inštituta na univerzi v Palermu. Toda ko so prihiteli profesorji v Trabio, želve ni bilo več. Neki športni podvodni ribič jo je rešil iz ujetništva. Pod vodo je prerezal vrvi, s katero je bila privezana k pomolu, in jo nato še pospremil na visoko morje.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

Anton Leskovec

D V A B R E G O V A

Drama - iz življenja beračev - v dveh delih

V sredo, 12. novembra ob 16. uri.

V četrtek, 13. novembra ob 16. uri

ŠAH

V šahovski terminologiji, ki vklepa življenjski elan šaha v bolj ali manj posrečene, bolj ali manj zadete pojme, nazive, definicije, je prisoten tudi izraz manever. Ni ga lahko definirati. Predvsem pa ga je težko razmejiti od pomensko sorodnih izrazov kot: kombinacija, motiv, vmesna poteza, i.p.d.

Ker nam niti na misel ne hodí, da bi uspeli tam kjer niso veliki šahovski teoretiki, bomo manj teoretično, a tembolj stvarno, predstavili pojem oziroma izraz manever s primeroma, vzetima iz iste partije (Ostende, 1907).

Zato opozarjamo bralca, v kolikor se mu stvar že sama ne vsili, na niz 9., 10. in 11. poteze črnega. Kaj je v njem čudnega? Črni je namenil svojega skakača na polje d4, lovca pa na e6. Toda te razmestitve figur ne izvede naenkrat. Z začetnega polja c8 pride lovec na končno polje e6 v dveh etapah, preko polja g4. Ves smisel tega njegovega »nihanja« je v tem, da z njim izsili oslabitev bele kmečke formacije (10. f3).

Zelo podoben manever tvorita 17. in 18. poteza črnega. Črni želi s svojo damo zasesti polje c5 in zato pregnati nasprotnikovo s c4. S potezo 17. ... Df2! zvabi nasprotnikovo damo na f1, kar je izsiljeno, sicer izgubi beli kmeta. Napad na kmeta je navidezen, cilj je izgon nasprotnikove dame.

Zaključek? Poteza v dveh etapah je lahko silnejša od iste poteze naenkrat (lahko je celo edina možna).

PERLIS - MIESES

Skandinavska obramba

1. e4 d4, 2. ed5: Dd5:, 3. Sc3 Da5, 4. d4 Sf6, 5. Ld3 Sc6, 6. Ld2 e5.

Ni šlo 6. ... Sd4: zaradi 7. Sb5 Db6, 8. Le3 in sedaj:

A) 8. ... Da5+, 9. b4 Db4:+, 10. c3.

B) 8. ... c5, 9. Sd4: cd4:, 10. Ld4: Dd4:??, 11. Lb5+ in 12. Dd4:.

7. Sb5 Db6, 8. De2 a6, 9. Sc3 Lq4!, 10. Sd4:, 11. De5:+ Le6, 12. Sge2 Se2:, 13. De2: 0-0-0, 14. 0-0-0 Ld6, 15. Lc4? (samo pomaga črnemu pri mobilizaciji) The8, 16. Le6:+ Te6:, 17. Dc4 Df2! (začetek drugega manevra) 18. Df1 Dc5, 19. g3 (poteza brez prave vsebine. Mogoče je z njo beli pripravljaj 20. f4 z utesnitvijo črnega lovca, do česar pa ne bo prišlo) Le5, 20. Dg2.

Na 20. f4 bi lahko z velikimi izgledi sledila žrtev kvalitete: 20. ... Te2:

20. ... Tb6 (grozi predvsem 21. ... Db4), 21. Le1.

Da ni šlo 21. Sa4, je jasno: 21. ... Lb2:+, 22. Sb2: Da3 in beli je izgubljen. Se je beli z igrano potezo rešil? Črni res ne more igrati 21. ... Db4 zaradi 22. Te8:+ Kd8:, 23. Dd2+ in 24. b3. Prav tako bi 21. ... Td1:+ po 22. Sd1: črno pozicijo le okrepila. Kljub temu je odgovor: ne! Igrana poteza je namreč odprla majhno špranjo: diagonalo c1-e3, kar črni takoj izkoristi.

21. ... De3+!, 22. Ld2 (bralec lahko sam uvidi, da so tudi drugi odgovori belega zanič) Lc3:!, 23. Le3: Lb2:+, 24. Kb1 Ld4+, 25. Kc1 Le3:+, 26. Td2 Ld2+, 27. Dd2:.

Sicer sledi mat: 27. Kd1 Lg5+, 28. Ke1 Tb1+, 29. Ke2 Td2 mat (ali 28. Ke2 Td2+, in 29. ... Tb1 mat).

27. ... Tb1+, 28. Kb1: Td2: Beli se vda.

Potem ko je požrl damo, je ostal s skakačem in kmetom manj.

Dekle z zaprtimi očmi

43

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Potem pa se vsujejo akordi veselih klasičnih partitur.

Po vrsti slede v odlomkih Carmen, Arležanka, Mignon, Jeanettina svadba, ki sta jih njen oče in njena mati tako rada poslušala.

In ko so prsti enkrat zopet dovolj gibčni, se prepusti Marija Durand ali bolje ljubka gospodična Rozalina de Cressy užitku, da tolmači Beethovna in Chopina, katerih čustva so tako v soglasju z njeno sanjanjo stisko.

Dasi Rozalina ni odprla klavirja že približno leto dni, ima zlasti v »Slovesu« vtis, da igra kakor še nikoli. Glasbilo je postalo živo, drhteče, hvaležno bitje... Šepeče, zdihuje, joče, vpije, pod njenimi prsti, ki se ga dotikajo..., ga božajo, udarjajo...

Toda kmalu prsti ne zadostujejo več za izražanje vseh odmevov, ki so se zbudili v njej, in Rozalina zapoje z lepim sopranom slavno romanco:

Ah, da veste, kak človek joče,
če zmeraj sam, le sam živi,
pred mojim hramom bi mogoče
kdaj mimo šli...
Da veste, kaj v duši
en čist pogled lahko rodi,
se v moje okno kot slučajno
bi ozrli...

Kako daleč proč je že smešna vila »Dudeldum« — in nerodna ter bogata vila v Auteuilu!

Hiša Hughe ne obstaja več...

A Melanija? Nikoli ni obstajala! Bila je le težka mora in Rozalina de Cressy se je končno prebudila...

Zdaj je prišla domov na Framboisiero. In... zdaj je čas po večerji; vsi — oče, mati večji brat — so zbrani v salonu okrog plamtečega ognjišča... Pred čajem prosijo mladenko, naj sede h klavirju... In med daljnim šumenjem dreves v parku, ki strešajo v večernem vetru svoje gosto listje, ponavlja Rozalina stihe romance:

Ah, da veste, kak človek joče,
če zmeraj sam, le sam živi...

Na vsedravnem internem šahovskem turnirju, ki ga je pred kakimi 14 dnevi priredila RAI v Benetkah, je prepričljivo zmagal funkcionar Radia Trst A, Ado Lapornik.

Te verze poje, ker so lepi in v srce se gajoči in ker je napev tako blagoglasen, ubran. A ne razume jih, ne more razumeti!... Saj se počuti tako dobro, tu ob očetu in v mami in starejšemu bratu, ki jo ima nežno rad...

Če zmeraj sam...

Sam?... Pa saj ona ni sama — ni bila nikoli!...

Le sam živi...

Ali mar ni na Framboisieri, v starem bivališču svojih prednikov? Ali ne opevajo vsi zidovi in vsa oprava družinskega ognjišča, ki je bilo to že od zmeraj?

Da veste, kak srcu da pokoja
navzočnost drugega srca,
bi sedli tja pred vrata moja
kot moja sestra...

In tu razpozna Rozalina... oh, le čisto nalahno... kot tiste rožnate oblake, ki jih razsiplje na nebu jutranje sonce, vprašanja, ki so ostala doslej brez odgovora... Spomni se določenih ur, že je začutila nejasno in sladko potrebo, da bi pile svetlobo, ne da bi sploh vedela, kaj je svetloba.

Celo vstopili bi

kar enostavno...

A kot bi odrezal — ji zastane glas v grlu... roki ji omahneta — strah ji stisne srce... Tam... pred seboj v zrcalu... je zagledala vse glave iz vile »Dudeldum« staknjene, pozorne, osuple: resno glavo gospodovo, dobrodušne gospejine, ganjeni obraz Ludvika Hugha, kakšnikoli glavi Celestina in njegove žene — predvsem pa rumeno, skoraj zelenkasto masko Melanije, ki jo je zdelalo morje — zaradi česar so se morali vsi vrniti — in ki v njenih debelih očeh gori zlovešč ogenj.

Sunkoma se Marija dvigne, zapre klavir in vdano skloni glavo. Ujeli so jo... pošteno ujeli! Čemu bi se opravičevala?

»Imenitno!« zamijavka Melanija. »Medtem ko gospode ni doma, medtem ko sem jaz bolna kot pes, obdeluje sobarica s pestmi klavir!... Samo tega se je še manjkalo!... In če bo klavir razbit, bodo spet rekli, da sem kriva jaz. Sto metrov odtod sem opozorila gospo: »Saj smo vendar vzeli pse s seboj... Kaj pa vendar laja v vili...?«

(Dalje)

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce na obiščeje NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinl Podjetja CUMINI.